

Jan Malý

Dávná historie.

Jdu si tehdy jen tak na procházku po Děčíně a vzpomínám při tom na staré kamarády z mládí. "Umírají mi prevíti, umírají," mumlám si pro sebe. Včera měl pohřeb další z nich, a proto se mi ty černé myšlenky honí hlavou. Jsem už opravdu starý pán a každý kamarád, který odejde mi chybí. Honem se kolem sebe rozhlédnu a oddychnu si. Nikdo za mnou nejde. To tak, ještě aby někdo slyšel moje mumlání a pomyslel si o mně: "Ten dědek si pořád něco mumlá, ten to určitě nemá v hlavě v pořádku." Ale nikde nikdo, tak klidně pokračuji v pomalé chůzi a přemítám dál. Tady v Děčíně je nás přeci jen pár pohromadě, scházíme se spolu skoro každou středu v Ouplavu, jak má kdo čas, náladu a zdraví.

Co ale chlapi co se přiženili až někam do Poděbrad nebo do Bratislavy, vždyť oni si chudáci ani nemají s kým zavzpomínat na své mladé časy. Nebo co ty dva s kterými si píšu. Bydlí sice u Labe ale až v dalekém Německu a rodnou řeč neslyší jak je týden dlouhý. Když jsem byl mladší zajel jsem je občas navštívit, "ale teď už to nejde, už bych to nezvládl," říkám si. Jak tak zamýšlen kráčím, ani jsem si nevšiml, že jsem sešel z chodníku do silnice. Zakvílely brzdy a těsně vedle mě zůstalo stát auto. Leknutím jsem sebou málem seknul a honem jsem se opřel rukou o kapotu. Už jsem chtěl začít nadávat, "co tady jezdíš jako blázen," protože to byla moje vina a nejlepší obrana je útok, to se ví! Kouknu do auta a tam sedí Hanelore celá bílá skoro až do zelena a vedle ní Václav z Tangermünde, rukama svírá volant, jako by ho neměl nikdy pustit, klouby jako bys mu natřel křídou.

Pohnul jsem se první a při tom mě napadla stará pověra. "Na co se myslívá, nedaleko bývá." Nastoupil jsem k nim do vozu a místo pozdravu povídám, "nestůj tady na silnici, překážíš provozu, zajed' ke mně před dům, zvu vás na kafe a na svačinu." Václav beze slova pustil znovu motor a skoro jen krokem zajel ke mně před barák. Tam zaparkoval, pustil volant, ruce se mu viditelně třáslly a spustil. "Zabít tě je málo, my k tobě jedeme na návštěvu a ty se od nás málem necháš přejet autem. To už tě přestal bavit život, že bez rozmyšlení vlezeš do silnice? Víš jak jsme se s Hanou lekli?" "Ale lidi já vás zdravím, moc velkou radost mám, že vás vidím. Tak už se Vendo, nezlob, zamkni auto a pojd'te k nám."

Než jsme došli nahoru do bytu, tak Hanelore už dostala zase zdravou barvu. Doma je žena bouřlivě přivítala a hned mě komandovala, jak je zvyklá. "Uvař hostům kávu, já zatím připravím něco dobrého ke svačince!" Pak se obrátila na Hanu: "Samozřejmě u nás pár dní zůstanete ať se spolu trochu užijem, však to už je doba co jsme se neviděli. Co Tangermünde? Slyšela jsem, že už je dočista jiné, než byl když jsme tam lodí zastavovali?" Postavil jsem kávu na stůl a povídám. "Děvčata my s Vendou si to kafe vypijeme až nám vychladne.

Vendovi leknutím vyschlo v krku, tak si zajdeme do Koruny na náměstí na točené pivo, vy si tady zatím v klidu spolu popovídejte, no a při tom povídání upečte i bábovku. Co vy na to?"

"No to se na to podívejme, nevymýšlíte si? Čehopak ses tak lekl, Vendo?" Hned se moje žena zeptala. Inu to víte zvědavá ženská. "Ale někdo mi vlez před auto. Málem jsem ho přejel.

Bylo to o fous." Zahrál situaci do auta Václav. "Ale tak jen běžte ať si Václav zpraví nervy, ale včas se vraťte k večeři!" Obrátila se žena na mě. "A proč nejdete do Ouplavu?" Zeptala se ještě. "Ále, tam by nás pořád někdo rušil a my si chceme v klidu zavzpomínat na svá mladá léta," odpověděl jsem, popadl jsem hůl a šli jsme.

V Koruně jsme si sedli k širokému oknu s výhledem na náměstí a hodnou chvíli jen mlčeli.

Vendovi táhly vzpomínky hlavou na doby kdy po tom náměstí chodil jako plavčík, jako kormidelník a kapitán. Teprve po chvíli jsem přerušil mlčení. "Vendo, víš, že si

nevzpomínám, že bys byl někdy lodníkem? Tys tu funkci prostě přeskočil. Když inspektor Vrba při lodnických zkouškách poznal jaký jsi šikovný a chytrý borec, tak tě rovnou poslal jako druhého kormidelníka na staré Ústí. Když po pár cestách vypustilo duši komínem a dosloužilo přepakovali jsme spolu na první loď mládeže na Labi. To byla tenkrát velká móda. Mládež řídí Brno a mládež řídí tohle to a tamto a tak náš podnik nechtěl zůstat pozadu. Já tenkrát pod tebou na obou lodích sloužil jako lodník. Duchcovu jednomu z největších parníků na Labi velel kapitán Červenka, ještě mu nebylo ani čtyři a dvacet. Jak už to u mladých kapitánů bývá, ukazoval starým dědkům jak se dělá šifort a my mu v tom ze všech svých mladých sil pomáhali. Jo, to byli hezké časy. Sice dřina, ale srandy kopec. Kdepak by se dnes sešlo tolik mladých lidí spolu na jedné lodi. Už po roce se ale naše cesty rozdělily. Já šel jako druhý na Bylinu a ty jako první na Brno ke starému Očko Škubalovi. Ale víš co mě ještě po všech těch letech zajímá? Ta tvoje jízda na Luňáku. Zatím na to nikdy nepřišla řeč ale mně to stále vrtá hlavou. Vypravuj!"

Václav se napil piva, mlsně si olízl fousky a povzdech si. "To je dobrota, po tom pivu se mi stejská, už jsem ho neměl v hubě přes rok. V Tangermünde máme také dobré pivo copak o to, ale český točený je český točený. Ale abych nezamluvil, na co si se ptal," pokračoval v řeči, "víš, že v poslední době na tu cestu taky hodně myslím? Přemýšlím jestli jsem opravdu něco neudělal špatně, ale i po svých celoživotních zkušenostech mě nic nenapadá. Snad jen ta mlha mě měla dřív zastavit. Ale schválně ti to povím pěkně od začátku, co mi na to řekneš.

"Jak víš za našich mladých let vyučení plavci postupovali ve funkcích rychle. Však nás také bylo málo. Na lodích bylo ještě mnoho pomocných lodníků dlouho neschopných dělat odborné práce a kvalifikovaně obsluhovat loď. Tak i mně brzy po vojně, inspektor Vrba, přidělil plavidlo. Trošku mě zarazilo, že rychlomotorák. Copak ty, tys jezdil jako plavčík na Dagmaru ale já v životě na rychlomotoráku nebyl. Celou dobu jsem brázdil Labe jen na parnících na těch největších stranokolákách a teď najednou Luňák. Copak plavby té jsem se nebál ale starosti a dokonce strach jsem měl z přejímání a předávání nákladu, v životě jsem to zblízka neviděl a teď: "Chlape jsi kapitán porad' si."

Byl jsem nedlouho po svatbě, tak jsme na Luňáka napakovali spolu s manželkou. Zatím co Hanička pulírovala kajutu, přebíral jsem loď a seznamoval se s posádkou. Samozřejmě se všemi jsem se jen tak od vidění znal.

Strojníkem na Luňáku byl Franta Kladivo, který opravdu dokázal s kladivem a kladívkem při obsluze motoru divy. Tajdle poklepal, tuhle poťukal, závadu objevil a většinou i opravil. Strojním asistentem byl Tonda Goldman. Ten měl sebou manželku. To jsem byl rád. "Aspoň se Hanelore bude mít po cestě a kým bavit a lépe ji ta cesta uteče," říkal jsem si. To víš první cesta na nové lodi, to kapitán nemá na manželku moc času. Kormidelník Venda už s patentem a lodník Pepa, příjmení se mi už z hlavy vykouřilo, vyučený mladý lodník prvním rokem, byla spolehlivá palubní posádka na kterou se mohl kapitán spolehnout. I po všech těch letech si myslím, že jsme byla dobrá a šikovná parta. Tak jsme spolu začali šífařit.

Podle pokynů inspektora Vondřicha jsem postavil Luňáka v Loubí do polohy k nakládce kusovky. První přišly velké a těžké bedny náhradních dílů pro šicí stroje do Afriky. Hlavně nesmí žádná v Hamburku spadnout z jeřábu, říkal jsem si v duchu, ale to už není moje starost. Co je psáno, to je dáno. Potom přicházely postupně vagony s dalšími partiemi. Bedny a bedničky, kartony a krabice, no řeknu ti, byly toho tenkrát stovky partií a tisíce kusů colli. Počítal jsem, poznámky jsem si dělal a hrůzou jsem trnul jestli si budu pamatovat kde která partie leží.

Druhý den dopoledne jsme už jen načerpali pohonné hmoty u Kovošrotu v Rozbělesích, kde tenkrát byly tanky s naftou. Tankovací stanici v Loubí vybudoval náš podnik až o mnoho let později. Po návratu do Děčína, posádka a moje žena si došli nakoupit zásoby na cestu a já zatím v kanceláři odsouhlasil nakládku a obstaral doklady a vlakopis na cestu. Z Děčína jsme vypluli před polednem, celní kontroly klaply, takže jsme ten první den dopluli až na

Ostragehege do Drážďan. Tam nám inspektor Hille přivěsil člun s německou posádkou bydlící v Akenu. Slíbil jsem jim, že tam na hodinku, nebo na dvě zakotvíme a taky jsem to dodržel. Však už tam na ně čekaly rodiny s vozíčky se zásobami a proviantem. Tam se nám také objevila závada, kvůli které jsme musili znovu kotvit. Voda v naftě, která se dostávala do vstřikovacích čerpadel. Ještěže zkušený Franta Kladivo si se závadou věděl rady a odstranil ji, ale po příjezdu do Magdeburgu rozhodl technik Max Hartwig kontaminovanou naftu odčerpát a nahradit.

Z Magdeburgu jsme pokračovali sólo abychom dohnali zpoždění a dorazili do Hamburku podle určeného termínu. Ano podařilo se nám to. Hned po celní kontrole jsme přepluli do Saalehafenu a rovnou pod jeřáb. Všechno zboží se překládalo do šút a znovu se všechno důkladně počítalo. Ale bylo to v pořádku všechno klaplo na chlup.

Hned po vykládce jsme šli ještě v Saale do nakládky. Do zadního nákladního prostoru jsme naložili osobní automobil, ojetý Cadillac, nejspíš pro nějakého prominenta, ale to nebyla naše starost. Prostřední prostor zaplnily sudy s chemikáliemi a dopředu přišly balíky starého chemicky čištěného textilu. Ten nakládala posádka vlastními silami a také při tom došlo k úrazu.

Tonda Goldman jednu chvíli, koukal asi po hadrech jestli by se mu nějaký nehodil, nedal pozor a přimotal se do cesty rozhoupanému závaží jeřábového háku. Dostal pecku do hlavy a padl. Na štěstí nebyl mrtev a hned jak se probral jsem s ním upaloval k doktorovi. Nakládku zatím dokončil kormidelník Venda. Lékař zjistil bouli a otřes mozku. Doporučil klid, nepracovat a v případě zhoršení zdravotního stavu, vyhledat lékaře. Po odsouhlasení nakládky a celním odbavení jsme, i s marodem, vypluli proti proudu Labe. Tonda tvrdil, že už mu je líp, ale byl stále ve tvářích bílý jako pytel od vápna. Měl jsem s tím starost ale plavba probíhala podle plánu až na hranice Německé Demokratické Republiky v Cumlosen. Připluli jsme tam už pozdě večer. Na celní odbavení bylo pozdě, museli jsme na odbavení čekat do rána.

V noci se Toníkovi přitížilo, dostal horečky, zvracel a bylo mu celkově zle. Co dělat?

Telefony ani vysílačky v té době ještě na lodích nebyly a stáli jsme na přísně střežené hranici, kde jen tak pustit se přívěsným bótlem na vodu, bylo zahrávat si se smrtí. Ale přeci jen jsme to musili zkusit. Začali jsme lodní houkačkou dávat signál loď v nouzi, chňapnul jsem doklady, loďka šla na vodu a už jsme převáželi maroda na břeh. Strojník nám k tomu svítil na cestu světlometem. Celou plavbu ke břehu jsem trnul aby po nás nezačali pohraničníci střílet. Na břehu už na nás čekali a po vysvětlení naší nouze poslali kormidelníka s lodníkem lodičkou zpět na loď. Po důkladné kontrole dokladů, zavolali pro maroda a pro mě, jako doprovod a tlumočníka, z města Wittenberge sanitku.

Toníka hospitalizovali. "Zítřejte se přijďte zeptat!" Sdělili mi nakonec. Se zpáteční cestou jsem měl štěstí, jedna sanitka vyjížděla do vesničky Cumlosen k dalšímu případu a šofér mě vzal sebou. Jinak jsem musil těch patnáct kilometrů šlapat pěšky. Na pohraniční stanici jsem doklímbral do rána, kdy mě celníci, se začátkem celních kontrol, odvezli svoji bárkasou na mou loď, kterou zároveň celně odbavili. Po příplutí do Wittenberge jsem zašel do nemocnice. "Pustíme vám ho," sdělil mi ošetřující lékař, "ale klid na lůžku, hodně pít a poctivě brát léky!" "Jo dohlédnu na to," slíbil jsem. Dopravili sanitkou Toníka do přístavu a odpluli jsme na další cestu vzhůru do Čech.

Jeli jsme sólo a tak to víš, cesta nám pěkně odsejpala. Večer už za tmy jsme kotvili kousek nad průplavem u městečka Parey. Ráno po vyplutí se začala dělat mlha. To víš, podzim. Pepa stál na přídi jako hlídka, já s Vendou u kormidla, naše houkačka řvala do mlhy výstražné signály ale nikde žádná odpověď. Mlha stále houstla, už jsem se rozhodl, že do Das Düstere Lochu v té mlze nepojedu a zakotvíme. Vtom se přivalil obzvlášť hustý chuchvalec mlhy, Pepa zařval "Bacha člun!" Ucítili jsme náraz a uslyšeli rachocení kotevního řetězu a už se kolem nás sunul. Samozřejmě jsme hned zakotvili a já šel obhlédnout škody. U nás nic, jen

odřená barva, ale náš sok měl trhlínu, naštěstí nad vodou, pravděpodobně od naší sklopné kotvy. Byl to člun privátního plavce a už měl svá nejlepší léta za sebou. Nárazem mu asi vyskákaly i nějaké nýty, protože se mu přední kolizní prostor začal plnit vodou. Odčerpali jsme mu ji, vzali jsme ho na bok, dopravili ho do Parey, kde jsem zavolał Vodní policii a naši služebnu do Magdeburgu. První kolo protokolů se sepsalo hned v Parey a další daleko důkladnější s vyšší služebnou Vodní policie v Magdeburgu.

Zbytek cesty do Děčína už proběhl v pohodě, asistent se uzdravil a nikde žádné další vzrůšo. Dodnes svoji první samostatnou cestu pamatuji se všemi detaily den po dni. Po vyložení v Loubí jsem zajel s Luňákem do přístavu v Rozbělesích kde jsem ho předal kapitánovi Lexovi Dašků a odjel na třítydenní dovolenou. Vydali jsme se s mojí Haničkou do Krkonoš kde jsme si užívali opožděnou svatební cestu a líbanky v Sokolské boudě na Černé Hoře.

Po návratu z dovolené mi inspektor Vrba oznámil, že až do vyřešení té nešťastné havarie bude lepší nebudu-li samostatně velet plavidlu. Proto jsem nastoupil jako první kormidelník na vlečný parník Brno a čekal na vyřešení svého případu havarie. V první instanci rozhodli, že vina je na moji straně. Samozřejmě jsem se odvolal, s poukazem na Řád plavební bezpečnosti, podle kterého musí poproudni plavidlo za mlhy bezpodmínečně zastavit, což náš privátník neudělal. Soudní znalec z oboru plavby mi dal za pravdu a při dalším přelíčení jsem byl zproštěn obžaloby a bylo rozhodnuto, že svoje škody si každá strana, lépe řečeno její pojišťovna, zaplatí sama. Naše štěstí bylo, že člun měl kotevní řetězy, takže jsme slyšeli, že kotví. Kdyby měl kotevní lana která vklouznou do vody beze zvuku, mohl tvrdit, že neplul, že stál a pak bych byl v loži. Museli bychom všechny škody platit my. Protože se to nestalo, já byl zproštěn viny, nic nestálo v cestě moji další kariéře.

Tak teď to víš Brabouku, už ti to nemusí vrtat hlavou. Od těch dob jsem na loď která nakládá zboží nohu nepoložil. Brzy potom jsem byl jmenován kapitánem na parním remorkéru Holešovice a na něm jsem také svoji kariéru výkonného plavce ukončil. Přestěhovali jsme se s mojí Haničkou do Tangermünde aby byla blíže svým starým rodičům. Já začal studovat vysokou technickou školu v Magdeburgu. Po absolvování jsem nastoupil na místo technika tlačných remorkérů u německé plavby. Ale to už je jiná historie. To už všechno znáš."

"Ještě jedno pivo pánové?" Zastavila se u nás sličná servírka. "Už ne, měli jsme každý tři a to nám v našich letech bohatě stačí. Venku se zešeřilo, je čas jít domu k večeři. Zaplatím slečno." Odvětil jsem jí. Za chvíli byla zpět s účtenkou a zinkasovala nás. Cestou domů jsem Vendovi ještě jednou poděkoval, za to jeho vyprávění. Doma nás čekala dobrá večeře a po ní jako zákusek dvoubarevná bábovka. Děvčata se vyznamenala.

Naši přátelé u nás přespali, ale aby pobýli déle se přemluvit nenechali. Mají tady v Čechách tolik přátel a tak málo kdy se do Čech dostanou, že někdy je ani nestihnou objet všechny.

"Nezlobte se na nás musíme pokračovat v cestě," omluvili se a byli ti tam. "Tak co? Popovídali jste si?" Ptala se žena. "Ale ano, ale to víš, jedno odpoledne je málo, ještě jsme si toho spoustu neřekli. A co ty s Hanelore? Pořád se ještě musím usmívat když si vzpomenu, jak k nám kdysi přijeli na skútru a ona jak tehdy ještě neuměla úplně česky nám řekla, "jsem nabalená jako síbule" to se mi tak zalíbilo, že dodnes cibuli říkám síbule a při tom na ni vzpomínám. Popovídali jste si také, při tom vaření?" Inu popovídali dost i málo jako my s Vendelínem. Tak zas až někdy příště.